

Hispaania kogemused võitluses naistevastase vägivallega

Javier Truchero

Hispaania Justiitsministeeriumi nõunik

Tallinnas, 25. novembril 2010.a

SISSEJUHATUS JA TÄNUD

- Tervitused kõigile. Täna kutse eest käesolevale konverentsile. Mul on hea meel tähistada täna koos teiega rahvusvahelist naistevastase vägivalga vastu võitlemise päeva.

RAHVUSVAHELINE NAISTEVASTASE VÄGIVALLA LIKVIDEERIMISE PÄEV

- Pean tunnistama, et selle päeva tähistamine ei ole mulle eriti südamelähedane. See tähistamine võib jätta mulje, et ühest päevast aastas piisab. Kuid käesolev 25. november võtab eriliselt kokku kõik meie saavutused ja seda on palju. Teadlikkus probleemi ulatusest ja tõsidusest on laialdane ja naistevastase vägivalga vastu võitlemine on rahvusvahelises fookuses. Ma ei ütleks, et see on päevakorra peamine punkt, kuid oluline kindlasti.
- Viimase üheteistkümne aasta jooksul alates 1999-st, kui ÜRO algatusel hakati seda päeva tähistama, on rahvusvaheline üldsus pannud paika palju standardeid ja parandanud seadusandlust, mis kaitseksid naisi vägivalga eest. Meil on põhjust optimismiks.
- Täna päev annab ka suurepärase võimaluse korraldada selliseid üritusi nagu täna konverents, kus saame vahetada arvamusi ja õppida kogemustest.
- Kuid täna päev on ühtlasi ka üleskutseks mäletada sellise brutalse diskrimineerimise ohvreid. Paljud teist ilmselt mäletavad, et tänase päeva tähistamine sai alguse 1960 aastal toimunud kolme poliitilise aktivisti - õdede Mirabal hukkamisest Dominikaani vabariigis, ja seda riigi juhi Rafael Trujillo käsul. Naisaktivistid tähistasid seda päeva 1981 aastal ja ÜRO Peaassamblee jätkas selle tähistamist kaheksateist aastat hiljem – 1999.
- Seega on meil kolm head põhjust täna siin kokku saada.

NAISTEVASTASE VÄGIVALLA VASTU VÕITLEMISE MEETMETE JA POLIITIKATE FOOKUS

- Täna tahaksin rääkida naistevastase vägivalga vastu võitlemise meetmetest ja poliitikatest. Ja see peaks minu arvates olema ka kogu tänase päeva peamiseks teemaks.
- Käegakatsutavad sammud. Tahaksin teiega jagada meie kogemusi Hispaanias.
- 2004-ndal aastal jõustas president Zapatero uus valitsus *seaduse integreeritud kaitsemeetmetest soolise vägivalga vastu*. Järgeva kuue aasta jooksul oleme seda liiki vägivalga vastu võitlemiseks ellu rakendanud tähelepanuväärset hulgal erinevaid plaane, projekte, tegevusi ja meetmeid.

NAISTEVASTASE VÄGIVALLA VASTU VÕITLEMISE RAAMISTIK

- Enne detailidesse laskumist tahaksin anda teile ülevaatelise pildi ja joonistada välja selle raamistiku kolm olulist sammast ehk meie poliitika põhilised väited. Ja mitte ainult meie – Hispaania – poliitika omad. Meie lähenemisviis vastab rahvusvahelise konsensususe põhimõtetele, mis määratlevad ära sellise poliitika põhielemendid.
- Me kõik teame, et aastate jooksul on kogunenud väga palju teadmisi ja kogemusi, mis suunavad meie võimuorganite tööd eesmärgiga kaitsta ja toetada naistevastase vägivalga

ohvreid. Meil on rahvusvaheliselt äraproovitud poliitika ja meetmed, mis muudavad meie töö tõhusamaks ja me **ei pea uuesti ratast leiutama**.

- Meie tööpraktika Hispaanias ja paljudes teistes riikides toimib ühesuguses raamistikus, kus võime täheldada kolme põhilist elementi. Seega saame kogu sisu väljendada kolmnurgana, nagu geomeetria põhikursuses – kolm külge on omavahel seotud kolme nurgaga.

NAISTEVASTANE VÄGIVALD ON MIDAGI VÄGA TÕSIST

- Probleemi esimeseks küljeks on teadmine, et naistevastane vägivald on midagi väga tõsist ja nõuab ka tõsiseid poliitika.
- Võib mõelda, et selline tõdemus ei ole mingi erakordne avastus. Ma tuln kaugest Hispaaniast siia, et öelda teile kui tõsise asjaga on tegemist! Käesoleval konverentsil on sellised asjad iseenesest selged.
- Kuid asi on selles, et see probleem on veelgi tõsisem, kui arvatakse. Maailma Tervishoiuorganisatsiooni andmetel põhjustab naistevastane vägivald 15- kuni 44-aastaste naiste hulgas rohkem surmasid ja invalidsust kui vähk, malaaria, liiklusõnnetused ja sõjad kokku.
- Täpsed andmed küll puuduvad, kuid me teame, et naistevastane vägivald, kaasa arvatud perevägivald, on väga kõrge. Näiteks toon ÜRO hinnangu, mille alusel elab 100 kuni 140 miljonit tütarlast ja naist moonutatud suguelunditega. Rohkem kui 60 miljonit tütarlast terves maailmas sunnitakse abielluma enne 18 aasteks saamist.
- Partnerite või eks-partnerite poolt toimepandud lähisuhte vägivald on samuti laialt levinud ja on teravalt tunnetatav ka terves Euroopas, mõjutades väga paljude naiste ja nende laste elusid. Euroopa Nõukogu andmetel on iga neljas Euroopas elav naine kogenud elu jooksul lähisuhte vägivalda ja käesoleval aastal kannatab selle all 6-10% Euroopa naistest. Sama näitab ka hiljutine Eurostat'i uuring, kus iga neljas küsitlusele vastanutest tunneb sõprade hulgas või pereringis naist, kes on perevägivalla ohver.
- Ja seda kõike ülemaailmselt kahe äärmiselt ohtliku, kuid tavapärase naistevastase vägivalla vormi kohta. Naistevastase vägivalla hind sotsiaalses ja majanduslikus mõttes on tohutu suur ja tekitab säbarlainetuse efekti terves ühiskonnas. Naised võivad kannatada nii isolatsiooni, töövõimetuse, palgakaotuse, osalusvõimaluste puudumise tõttu kui ka piiratud võime pärast enda ja oma laste eest hoolitseda.
- Probleemi raskusastmel on poliitika koostamise seisukohalt väga suur mõju. Vaatamata olulistele edusammudele rahvusvahelises plaanis tuleb poliitikas määratletud seisukohad muuta tõsisteks tegevusteks nii riiklikul kui kohalikul tasandil- seal, kus sellest tegelikult abi on.
- Kui see probleem on võetud valitsuse prioriteediks, on saavutatud ka suhteliselt lühikese ajaga nähtavaid edusamme.
- Naistevastase vägivalla vastu võitlemine peaks olema väga kõrge prioriteetsuse astmega ja seda tuleb võtta väga tõsiselt. Avaliku võimu organid ei tohi jääda soolise vägivalla suhtes ükskõikseks, kuna see rikub kõige otsesemal moel põhiõigusi.
- Sellega oleme jõudnud oma kolmnurga esimese nurgani, milleks on tundlikuks muutmine. Kõigepealt on meil vaja võimuorganite tundlikuks muutmist, et tekitada piisavalt poliitilisi jõupingutusi ja ressursse probleemi käsitlemiseks. See ei ole mitte ainult naiste probleem, see pole probleem, millest ainult vasakpoolsed või parempoolsed erakonnad hoolivad. See mõjutab paljusid. See on alaline oht meie ühiskonnale ja iga valitsuse kohustuseks on reageerida sellele adekvaatselt.
- MTÜ-de ROLL: Siinkohal tahaksin hetkeks peamisest teemast kõrvale kalduda ja rääkida valitsusvälistest naisorganisatsioonidest. Kui mingeid edusamme on kusagil saavutatud, siis on see suuresti tänu naisliikumistele ja nende väsimatutele jõupingutustele, millega nad

tõmbavad probleemidele üldsuse tähelepanu. Nad on paljudel juhtudel täiesti üksinda võtnud endile raske ülesande tõsta avalikkuse teadlikkust ja muuta elanikkond tundlikuks. Täna sel rahvusvahelisel naistevastase vägivalda likvideerimise päeval on hea tunnustada nende tööd ja tänada oma rolli täitmise eest.

- Naistevastase vägivalda vastu võitlemine peaks olema prioriteetne, kuna probleemi mastaap nõuab seda. Koostatud poliitika nõuavad tähelepanu ja ressursse, mitte ainult selle pärast, et naisorganisatsioonide lobby nii ütleb, vaid selle pärast, et neil on õigus.
- Võib öelda, et üheks meie põhiliseks saavutuseks Hispaanias selle lühikese kuue aasta pikkuse perioodi jooksul ongi olukord, kus selle probleemi tähtsus on kõigile selge. Kõik teavad, et see on valitsuse prioriteet ja et esimeseks seaduseks, mille President Zapatero parlamenti saatis, oli soolise vägivalda vastu suunatud meetmete seadus. Naistevastase vägivalda vastu võitlemine ei ole nüüd mitte ainult valitsuse mure ühiskonna käekäigu eest. Nüüd hoolime me kõik sellest.

NAISTEVASTANE VÄGIVALD INIMÕIGUSTE PROBLEEMINA

- Lubage mul jätkata kolmnurga teise nurga selgitustega. Naistevastasel vägivaldal on mitmeid vorme kaasa arvatud seksuaalne, füüsiline või emotsionaalne kuritarvitamine. Vägivallatseteks võivad olla nii pereliikmed kui teised isikud; seksuaalne ahistamine ja kuritarvitamine autoriteetsete isikute poolt (õpetajad, politseinikud või tööandjad); pealesunnitud töö või seksiteenustega kauplemine; kahjulikud traditsioonilised praktikad nagu sunnitud abielud, alaealiste abiellu sundimine või aumõrvad. Süstemaatiline seksuaalne kuritarvitamine konfliktiolukordades on kahjuks samuti üha laialdasem naistevastase vägivalda vorm. Kõigel sellel on ühiseks jooneks inimõiguste ränk rikkumine.
- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni neljandal Naiste Maailmakongressil 1995. aastal tunnistati, et naistevastane vägivald on takistuseks võrdsuse, arengu ja rahu saavutamisel ning et see rikub ja halvab inimõiguste ja põhivabaduste nautimist.
- Naistevastase vägivalda tunnistamine inimõiguste rikkumiseks tähendab seda, et vastutama ei pea mitte ainult vägivallatsejad, vaid ka võimuorganid. Võimuorganid peavad tegema kõik neist sõltuva, et ennetada vägivalda, kaitsta ohvreid, kompenseerida kahju ning andma vägivallatsejad kohtu alla karistuse määramiseks.
- Naistevastane vägivald on mitmetahuline probleem, millel pole lihtsaid ega üheseid lahendusi. Seega tuleb vägivaldale reageerida mitmetel tasanditel ja mitmetes ühiskonna sektorites üheaegselt, tuleb saada juhiseid kohalikest inimestest, uurida kuidas on võimalik naiste õigusi edendada konkreetses olukorras ja ära kasutada rahvusvahelisi kogemusi.
- Soolise vägivalda puhul on vaja lahendada ohvrite vajadused ja võidelda karistamatuse vastu, kuid samas tuleb paika panna ka ennetuse alused. Siinkohal viitan Euroopa Nõukogu ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide poolt vastu võetud inimõiguste konventsioonide struktuurile – nimelt kolme "p" struktuurile: prevention, promotion and prosecution /ennetamine, teavitamine ja karistamine/.
- Teiseks kolmnurga nurgaks on seega integreeritud, multidistsiplinaarne lähenemisviis, mis algab teadlikkuse tõstmisest ja sotsialiseerimisest kuni igasuguse vägivallatsemise karistamiseni. Iga arvestatav süsteem peab hõlmama ka preventsiiooni ja sisaldama preventiivseid meetmeid, kaasa arvatud koolitamine, sotsiaal- ja ohvriabiteenused.

NAISTEVASTASE VÄGIVALDA SOOLINE PERSPEKTIIV

- Kolmandaks ja kõige olulisemaks nurgaks raamistikus on tõdemus, et naistevastane vägivald väljendab meeste ja naiste ebavõrdset staatust ühiskonnas. See peegeldab ajalooliselt ebavõrdseid võimusuhteid, mis on viinud mehi naiste üle domineerimiseni ja nende diskrimineerimiseni, takistades naiste sotsiaalse heaolu edendamist.

- Naistevastase vägivalda struktuurne iseloom soolise vägivalda kontekstis on siin ilmselt kõige olulisem element ja avaldab tähtsat mõju. Naistevastasele vägivaldale reageerimine peab toimuma kontekstis, kus tahetakse likvideerida igasugune diskrimineerimine, kus edendatakse sugudevahelist võrdsust ja naisi võimustatakse.
- Soolisest perspektiivist vaadatuna ei ole see neutraalne probleem. Vastupidi, tegemist on kõige brutalsema ebavõrdsuse sümboliga meie ühiskonnas. See vägivald on suunatud naiste vastu puhtalt selle pärast, et nad on naistena sündinud. Järelikult peab sellele vastama soopõhise poliitikaga, mis taotleb *de jure* ja *de facto* võrdsust meeste ja naiste vahel.
- Kolmnurga kõige pikemaks küljeks on võrdsuse otsingud. See on naistevastase vägivalda ennetamise võtmelement ja seega meie kõige tähtsam eesmärk.
- Sellisel baasil saab selgitada ja õigustada soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist ja sootundlike poliitikate integreerimist kõikides elusfäärides, et tagada vajalikud eeltingimused kasvuks, arenguks ja jätkusuutlikkuseks sellises maailmas, mida tahame luua kõigile – nii meestele kui naistele.

KOKKUVÕTE

- Kokkuvõtteks võib öelda, et esitatud raamistik hõlmab, suuresti lihtsustatud viisil, kõiki naistevastase vägivaldaga seotud olulisi tahke. Tegemist on tõsise inimõiguste rikkumisega, mille põhjuseks on sooline ebavõrdsus meie ühiskonnas. Sellest tulenevad ka kolm põhilist poliitika tasandit, millest valitsuste sekkumine ja sotsiaalsed mõjutused on kõige olulisemad. Multidistsiplinaarne, integreeritud ja terviklik lähenemisviis on vajalik ja peale selle on vaja soopõhist poliitikat, mis keskendub sugude võrdsuse saavutamisele.
- Kolmnurk toimib ka „poliitika testimisel“. Iga järjepidev normide ja meetmete kogum naistevastase vägivalda vastu võitlemiseks peaks olema samasuguse sisuga. Iga riik ja isegi iga piirkond peaks seejuures kohandama neid raamistiku põhielemente vastavalt oma vajadustele.

HISPAANIA KOGEMUS

- Ülevaate andmiseks pean uuesti viitama 2004 aastal vastu võetud soolise vägivalda seadusele. Sellega algas naistevastase vägivalda käsitlemisel uus ajastu Hispaanias, mis viis meid rahvusvaheliste standardite tasemeni. See seadus on saanud sotsiaalseks ja poliitiliseks kohustuseks ja sisaldab kogu meie poliitika tegevusjuhiseid.
- Varem ei olnud meil riigis olnud mingeid sedalaadseid tõsisemaid algatusi ja seetõttu asetati soopõhise vägivalda vastu võitlemise seaduse fookusesse partnerite või endiste partnerite poolt toimepandud naistevastane vägivald. Tsiteerin esimest artiklit: “Käesoleva seaduse eesmärgiks on võitlus naiste vastu toimepandud vägivaldaga, mis väljendub diskrimineerimisena, ebavõrdse olukorrana ja käibelolevate võimusuhetena sugupoolte vahel, kus toimepanijaks on kas praegune või endine abikaasa, või mehed, kelledega naistel on või on olnud analoogne lähisuhe kas koos või lahus elades”.
- Meie fookus on selgelt just sellisel sugupooltevahelisel vägivaldal, kuna see on olnud meie kõige suurem probleem ja ühtlasi valdkond, kus poliitiline sekkumine on väljendunud vähima intensiivsusega. Nagu paljudes teistes riikides, on ka Hispaanias naistevastane perevägivald peidetud eraelu ja intiimsuhete privaatseks pidamise taha ja lähisuhtevägivalda polnud enamasti võimalik ennetada ega karistada. Tänapäeval tapetakse aastas umbes 60 naist oma partnerite või endiste partnerite poolt.
- Eelnev riigipoolne tegevusetus ennetamise valdkonnas ja perevägivalda toimepanijate karistamatus ning kogu probleemi ulatus Hispaanias õigustas käesoleva seaduse puhul sellist kitsast fookust.

- Meil on kehtestatud ka riiklikud plaanid ja muud normid teistsuguste naistevastase vägivalda vormide vastu võitlemiseks nagu inimkaubandus, kuid minu arvates on meie kogemus perevägivalda vastu võitlemisel olnud siiani innovatiivsem ja seetõttu ka edukam ja huvitavam just naistevastase perevägivalda puhul. Oma ettekandes tutvustan seega just seda valdkonda.
- Nii nagu iga hea seadus, on ka Hispaania seadus laiaulatusliku konsultatsiooniprotsessi tulemus, kus osalesid naisorganisatsioonid ja spetsialistid, samuti ohvrid, ja kus arvestati ka üldsuse seisukohti. Kogu protsess toimus poliitilise üksmeelsuse tähe all.
- Seaduse raamistik hõlmab kõiki eelnevalt tutvustatud kolmnurga tahke ja vastab probleemi prioriteetuse astmele. Tegemist on tervikut hõlmavate normidega, kuna seadus sisaldab ennetust ja haridusalaseid meetmeid, samuti kaitset ja ohvriabi ning meetmeid vägivallatsejate suhtes. Lisaks eelnevale on see sootundlik ja keskendub naistele.
- Nüüd annan teile ülevaate meie tegevustest peamistes sekkumisvaldkondades ja keskendun sellistele meetmetele ja normidele, mis on huvipakkuvad. Meeleldi seletan detailsemalt igat aspekti, mille vastu tunnete suuremat huvi küsimuste esitamise ajal.

TUNDLIKUKS MUUTMINE JA ENNETUSTÖÖ

- Eelnevalt rääkisin juba tundlikuks muutmise ja ennetustöö tähtsusest. See on väga oluline aspekt, väga vajalik pikaajalise strateegia jaoks, ja seega eraldasime arvestatava osa ressurssidest teadlikkuse tõstmise kampaaniatele, haridusele ja teistele asjakohastele meetmetele.
- Seadus annab valitsusele ülesande koostada Riiklik tundlikuks muutmise ja ennetamise plaan. Plaan sisaldab kõiki selles valdkonnas rakendatavaid meetmeid. Minu arvates olulise meetmena sisaldab see plaan ka tugevaid partnerlussuhteid meediaga ja MTÜ-dega.
- Eesmärgiks on esitada ühiskonnale uued väärtushinnangute skaalad nii põhiõiguste kui meeste ja naiste võrdsuse kohta.
- Plaanis kirjeldatakse ka meetmeid hariduse, tervishoiu, spetsialistide koolituse, meedia sekkumiste ja muude tegevuste valdkondades.

HARIDUS

- See on üks sekkumise esmatähtsaid valdkondi. Haridus võrdõiguslikkuse valdkonnas on parim ennetuspoliitika.
- Meie seadus määrab ära süsteemi kohustused naiste väärkuse kaitsel ning meeste ja naiste võrdõiguslikkuse tagamisel, seega sisaldavad nüüdsest kõik õppekavad kõikidel haridusastmetel inimõiguste, konfliktide lahendamise, meeste ja naiste võrdõiguslikkuse temaatikat ja materjale.
- Õppekavade sisu on loomulikult kohandatud vastavalt vanusele ja haridusastmele. Kõikides koolinõukogudes on nüüdsest üks liige, kelle kohustuseks on edendada selliseid haridusalaseid meetmeid koolis, mis soodustavad võrdõiguslikkust ja on sugudevahelise vägivalda vastu.

MEEDIA SEKKUMINE

- Tuleb hoiduda avaldamast teatud liiki kuvandeid naistest, mis võivad esile kutsuda vägivalda. Tuleb tagada naiste väärkuse respektimine.

JUHTUMITE AVASTAMISE MEETMED

- Selliste kuritarvitamiste puhul on kriitilise tähtsusega, et reageeritakse professionaalselt ja sootundlikult, selle tõttu on meie politsei, sotsiaaltöötajate, tervishoiutöötajate, õpetajate ja kohtunike koolituses asjakohased teemad: kuidas ära tunda naistevastast vägivalda ja kuidas sellisel puhul tegutseda. Tervishoiusektoris on see äärmiselt vajalik oskus, kuna administratsiooni jaoks toimub seal esimene kontakt ohvritega.
- Erilist tähelepanu pöörame nendele gruppidele, kes on suurema riski all. Oleme kogenud, et selleks on sisse rännanud naised ja nende jaoks on meil spetsiifiline riiklik programm.

OHVRITE ÕIGUSED

- Iga vastutustundlik reageering peaks olema keskendunud ohvritele ja seaduses on meil spetsiaalsed sätted, mis loetlevad soolise vägivalla ohvrite õigused. Meie viimase EL eesistumise ajal oli see üks meie prioriteetsetest eesmärkidest.
- Iga kaitsesüsteemi eesmärgiks peab olema naisohvrite võimustamine, et neil oleks võimalik üle saada kõigist erinevatest raskustest ja tagajärgedest, mida vägivald on põhjustanud. Tugiteenused peavad arvestama ja vastama nii ohvrite vahetutele kui ka pikaajalistele vajadustele.
- Meie seaduses on kirjas nelja kategooriasse jaotatud õigused: informatsiooni õigus, integreeritud sotsiaaltoetuste õigused, tööhõivetoetuse õigused ja majanduslikud õigused. Kaasa arvatud on õigus saada informatsiooni ohvrite õigustest, meditsiiniabist, juriidilisest nõustamisest.
- Järgime rahvusvahelist head tava ja selles polegi midagi uut. Minu arvates on siinkohal oluline, et ettenähtud kaitsesüsteem suudaks tagada need ohvri õigused. Kui tahame olla tõhusad, siis õigused peaksid olema vastavuses toimivate ja ligipääsetavate teenustega.
- Näiteks:
- HOTLINE. Meetmete hulgas on meil telefoniliin numbriga 016, kust saab tasuta informatsiooni. 2009. aastal helistati sinna 68541 korral.
- Möödunud aastal avasime abiliini ka meeste jaoks ja mõne kuuga saime juba tuhande ringis kõnesid, kus helistajateks olid enamasti mehed.
- Tervishoiuteenuste ja sotsiaaltoetuste jaoks on meil ühtlustatud PROTOKOLLID.
- Eriti oluliseks peame seda, et naistel oleks ligipääs VARJUPAIKADESSE, kus saab kaitset edasise vägivalla eest. Headest varjupaikades pakutakse ka mitmesuguseid teisi teenuseid. Meil on ka HÄDAABIKEKUSED 24/7 PIKAAJALISE MAJUTUSVÕIMALUSEGA. Nii nagu paljudes teistes riikides, on ka meil põhilisteks teenustepakkujaks MTÜd, kuid vastutus on ametiasutustel ja nad teevad koostööd vabaühendustega.
- Ohvritel on õigus saada SPETSIAALSET JA KOHEST JURIIDILIST NÕUSTAMIST. Juriidiline nõustamine on tasuta kõigile, kellel pole võimalik maksta. 4 MILJONIT EURO JA 30.000 naist.
- MOBIILTELEFONITEENUSED: umbes 13000 naist kasutavad seda teenust.
- TÖÖHÕIVETOETUSED. Kaitsemeetmed on kasutusele võetud ka tööhõive sektoris. Seadus lubab soolise vägivalla ohvritel töölt puududa, samal ajal kui hõlbustatakse nende mobiilsust, lubab ajutist töösuhte peatamist õigusega naasta samale tööle ja ka töölepingute lõpetamist. Samasugune toetuskeem kehtib ka vägivalla käes kannatanud riigiteenistujatele.
- TEGEVUSPROGRAMMID naisohvrite tööhõiveks.

- ÕIGUS SAADA RAHALIST TOETUST majanduslike raskuste ja sotsiaalse tõrjutuse riski puhul. Spetsiaalne toetus on mõeldud neile majanduslikult kindlustamata vägivalda ohvritele, kes kas vanuse, sotsiaalse olukorra või üldiselt puudulike tööoskuste tõttu ei suuda oluliselt parandada oma võimalusi tööd leida. Sellistel juhtudel võivad ohvrid ühineda sihtotstarbeliste tegevusprogrammidega, mille eesmärgiks on pakkuda töökogemust. Selline toetus on kohandatud vastavalt vanusele ja ohvri perekohustustele selliselt, et on võimalik saada vägivallatsejast eraldi elamiseks piisavat miinimumtasandil sissetulekut.
- Selline toetus on küllaltki erakordne ja selle saajaid on alla tuhande. Teiselt poolt on olemas spetsiifilised alimendid, mida maksti möödunud aastal 20000 naisele.
- Naiste majandusliku iseseisvuse edendamine on meie jaoks prioriteet ja seda pole tagaplaanile tõugatud ka praeguses majanduslikus languses ja finantskriisis. Meie arvates peab see olema erilise tähtsusega kriisilukorrast väljumisel ja taastumisel. Seda enam, et võrdsete võimaluste poliitika on tulevase majandusliku kasvu eeltingimuseks.

INSTITUTIONAALNE KAITSE

Spetsiaalne valitsuse töörühm, kes tegeleb naistevastase vägivalda vastu võitlemise küsimustega.

- Selle töörühma ülesannete hulka kuulub valitsuse poliitika eelnõude väljatöötamine selles valdkonnas, kõigi sihtotstarbeliste tegevuste koordineerimine ja edendamine, erilise rõhuga nendel tegevustel, mis on mõeldud naiste õiguste tagamiseks.

Riiklik naistevastase vägivalda seiregrupp

- Riiklik naistevastase vägivalda seiregrupp on kollegiaalne üksus sotsiaal- ja võrdsusküsimuste ministeeriumi juures, mille peamiseks ülesandeks on tegutseda analüüsikeskusena, kes jälgib naistevastase vägivalda olukorda ja arengut, annab nõu ning teeb koostööd valitsuse töörühmaga, mis koostab ettepanekuid ja töötab välja meetmeid sellise vägivaldaliigi väljajuurimiseks.
- Kõik huvigrupid on esindatud: MTÜd, ametiühingud, erinevad avalikud teenistused ja spetsialistid.
- Seiregrupp koostab aastaaruande, mis sisaldab tegeliku olukorra analüüsi ja statistikat.

Riiklikud õiguskaitseorganid

- Valitsus loob spetsialiseeritud üksused riiklikes õiguskaitseorganites, mille ülesandeks on soolise vägivalda ennetustöö ja kontroll seadustes ettenähtud meetmete ellurakendamise üle selles valdkonnas.
- Spetsialiseeritud üksuste ülesannete hulka kuulub ka erinevate õiguskaitseorganite personali koolitamine naistevastase vägivalda küsimustes, nii et kõikides prefektuurides ollakse teadlikud probleemidest ja meetmetest, mida tuleb sellistel juhtudel rakendada.

KOHTULIK KAITSE

- Tundlikuks muutmine ja kriminaalkohtusüsteemi reformimine on vajalikud, kuna tavapärastelt ollakse just seal tundetud naisohvrite vajaduste suhtes. Eesmärgiks on tagada kohtulik kaitse soolise vägivalda ohvritele, kaasa arvatud protseduurilised ja materiaalõiguslikud normid, mis on vajalikud ohvrite eest hoolitsemisel.
- Minu arvates on meie kogemused kohtusüsteemi reformimisel kõige innovatiivsemad. See ei tähenda, et sellised kogemused oleksid kõikidele riikidele kasulikud, kuid meie kohtusüsteemi reform on muutnud meie kohtud rohkem sootundlikeks ja oleme välja töötanud uued edumeelsed materiaalõiguslikud ja protseduurilised normid.

KRIMINAALÕIGUS

- Poleemiline kriminaalõiguslik lähenemisviis. Uus määrus sätestab spetsiifilise kuriteo kategooria – rünnak raskendavatel asjaoludel, mille puhul rakendatakse rangemat karistust kui rünnaku on toime pannud meesterahvas oma naispartneri või endise naispartneri vastu. Kehavigastuse on siinkohal tekitanud süüdistatav kas oma naisele või endisele naisele, või naisele, kellega on olnud analoogsed lähisuhtes kas koos elades või lahus elades. Kergem sund või ähvardused loetletud isikute vastu on samuti karistatavad süüteod.
- Eesmärgiks on rangelt reageerida sellist liiki vägivalla puhul ja tuua kriminaalõigusesse sootundlik perspektiiv, mis tooks naistevastase vägivalla erilise tõsiduse nähtavaks.
- Selle teema üle on Hispaanias palju vaieldud, kuid möödunud aastal avaldati Põhiseadusliku Järelevalve Kohtu otsusega, et selline sugudevaheline liigendus on kooskõlas meie põhiseadusega.

ERIKOHTUD NAISTEVASTASE VÄGIVALLA JAKS

- Meie kohtusüsteemi reform on olnud väga intensiivne ja parimaks näiteks on ilmselt erikohtute loomine naistevastase vägivalla asjade jaoks. Hispaania kohtute traditsiooni kohaselt valiti kriminaalõigussüsteemist vorm, kus uurimist teostavad kohtunikud spetsialiseeruvad antud valdkonnas ja selleks loodi spetsiifilised Vägivallaasjade Kohtud, et mitte hakata looma uut kohtupädevussüsteemi või panna kriminaalõiguse alla kuuluvad asjad tsiviilasjade kohtunike pädevusse.
- See tagab seadusega ettenähtud protsesside toimumise kooskõlas süüaluse põhiõigustega ilma et takistaks anda ohvritele otsekohest, täielikku ja tõhusat kaitset ja vahendeid vältimaks kuritarvitamise kordumist või vägivallatsemise eskaleerumist. Kiireloomulised lihtmenetlused. Eesmärgiks on kõikehõlmavalt reageerida ja hoiduda topelt ohvristamisest.
- Kriminaal- ja tsiviilkohtu pädevus. Need uued kohtud vaatavad läbi ja vastavalt vajadusele otsustavad kriminaalõigusrikkumise asju, kui tegemist on vägivallaga naiste vastu ja samuti ka sellega seotud tsiviilhagisid (abielulahutus, laste hooldusõigused, jne) nii, et neid mõlemaid asju käsitletakse esimese astme kohtus sama laua taga.
- Erikohtute kohtunikud, prokurörid ja kohtuametnikud läbivad erikoolituse.
- 2009. aastal oli meil 135000 kriminaalasja nendes kohtutes.
- Tuleb mainida, et suurem osa sellest olid väiksemad asjad, kuna vabadusekaotusega lõppenud otsuseid on olnud kuni 5000 mehele.

KOHTULIKU KAITSE MÄÄRUS

- Nii nagu igas kriminaalõiguse süsteemis, on ka meil sellised kaitsemeetmed, mida kriminaalasjade kohtunik saab kohaldada vastavalt vajadusele protsessi igas faasis, et kaitsta ohvrit. Nende meetmete hulka kuulub keeld elada teatud kohas, keeld läheneda ohvrile või tema sugulastele (lähenediskeeld), keeld ühendust võtta ohvriga või tema sugulastega. Meil on ka tsiviilasjade kohtumäärusi ühise kodu, hooldusõiguse ja muudeks juhtudeks.
- Mida soolise vägivalla seadus ja kaitse määramise seadus tegelikult võimaldavad, on kohaldada iga perevägivalla juhtumi puhul kõige otstarbekamad meetmed. Kaitse määramise seadusel on põhiliselt sama sisu, kuid see võimaldab kaasata tsiviilasjadele omaseid kohtumäärusi ja laseb ohvrile anda eristaatuse.
- See on kohtulik meede perevägivalla ohvrite kaitseks, mis võimaldab luua terviklikku kaitseraamistikku nii kriminaalasjadele kui ka tsiviilasjadele omastel juhtudel.

- Kohtuliku kaitse määrust saab väljastada tõendusmaterjalide olemasolul, kui kuritegu on toime pandud kellegi elu vastu, füüsilise või moraalse puutumatuse vastu, seksuaalse vabaduse vastu, ohvri vabaduse või turvalisuse vastu ja kui ohver on "objektiivse riski" all.

SPETSIAALSED PROKURÖRID SOOLISE VÄGIVALLA JUHTUMITE JAOKS

- Me oleme loonud ka riigiprokuröri ametikohad soolise vägivalla juhtumite jaoks, kelle ülesandeks on kontrollida ja koordineerida riigiprokuratuuri tegevusi selles valdkonnas.
- Need prokurörid menetlevad kuritegu sisaldavaid kriminaalasju või süütegusid Vägivallaasjade Kohtu pädevuses, samuti sekkuvad tsiviilasjade menetlusse abielu kehtetuks tunnistamise, lahuselu ja abielu lahutamise asjades või osalevad kohtuistungitel alaealiste eestkoste ja hooldusõiguse määramisel, kui tegu on naise või laste kuritarvitamisega.

VIIMASED MÄRKUSED

- Tänapäevaks on maailm saavutanud laialdasema teadlikkuse ja arusaamise probleemist ja üha tõhusamad meetmed on selle vastu kasutusele võetud. Siiski on vaja veel palju ära teha.
- Loodan, et Hispaania kogemused on kasulikud ja vastan meeleldi küsimustele.

DEFINITSIOONID

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni määratluse kohaselt on naistevastaseks vägivallaks igasugune soopõhine vägivallategu, mille tagajärjeks või tõenäoliseks tagajärjeks on füüsiline, seksuaalne või vaimne kahju või kannatus naisele, kaasa arvatud ähvardused selliseks teoks, sunniviisiline või omavoliline vabaduse võtmine, mis toimub avalikus elus või eraelus.

Euroopa Liit määratleb naistevastast vägivalda kui "igasugust soopõhist vägivalda, mille tagajärjeks või tõenäoliseks tagajärjeks on füüsiline, seksuaalne või psüholoogiline kahju või kannatus naisele, kaasa arvatud ähvardused selliseks teoks, sunniviisiline või omavoliline vabaduse võtmine, mis toimub avalikus elus või eraelus".

Tõenäoliselt on naistevastase vägivalla kõige levinumaks vormiks perevägivald, mis on ka Euroopa Liidus kõrge prioriteediasemega.